

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та
національної безпеки
Кафедра економічної теорії, інтелектуальної
власності та публічного управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

МОШКІВСЬКИЙ МАКСИМ ОЛЕКСАНДРОВИЧ
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 352.07
(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМ РОЗВИТКОМ
(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

М. О. МОШКІВСЬКИЙ
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
ЗІНЧУК Тетяна Олексіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

доктор економічних наук, професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **Мошківський Максим Олександрович** допущений до захисту

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № _____ від «_____» _____ 2022 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор _____ Якобчук В.П.
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)

«_____» _____ 20221 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ **Мошківський Максим Олександрович** _ захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____ - _____ Пугачова Н.С.
((науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Мошківський М. О. Удосконалення механізмів державного управління місцевим розвитком. – Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Поліський національний університет, Житомир, 2022 р.

В результаті дослідження проведено аналіз тенденцій розвитку регіональної автономії в Україні; визначено сутність та правила відповідності для забезпечення регіональної організації регіональної автономії; оцінено сучасний стан розвитку суспільства в умовах децентралізації та особливості його реалізації реалізовано в Україні; вивчено стратегічні перспективи впровадження світового досвіду, територіальну організацію регіонального самоврядування та процес децентралізації та його реалізацію в Україні; вивчив стратегічні перспективи впровадження світового досвіду, територіальну організацію регіонального самоврядування та процес децентралізації; визначив регіональну основу діяльності регіональних інститутів самоврядування в Україні та шляхи їх вдосконалення; вивчив проблему проблемної регіональної організації влади після її створення. обґрунтування методів удосконалення діяльності регіональних інститутів самоврядування.

Ключові слова: Децентралізація, місцеве самоврядування, механізми, місцевий розвиток, громада, державне управління, територіальна організація.

SUMMARY

Moshkivskyi M. O. Improving the mechanisms of public management of local development. – Qualifying work on obtaining an educational degree Master in specialty 281 «Public management and administration» – Polissia National University, Zhytomyr, 2022.

As a result of the study, the analysis of trends in the development of regional autonomy in Ukraine was carried out; the essence and rules of compliance for ensuring the regional organization of regional autonomy were determined; the current state of development of society in the context of decentralization and the features of its implementation were evaluated in Ukraine; strategic prospects for the introduction of world experience, the territorial organization of regional self-government and the process of decentralization and its implementation in Ukraine were studied.; he studied the strategic prospects for implementing world experience, the territorial organization of regional self-government and the process of decentralization; identified the regional basis for the activities of regional self-government institutions in Ukraine and ways to improve them; studied the problem of the problematic regional organization of power after its creation. justification of methods for improving the activities of regional self-government institutions.

Keywords: decentralization, local self-government, mechanisms, local development, community, public administration, territorial organization.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ	8
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ТА ЕЛЕМЕНТІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	17
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	28
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ	48

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Демократизація за часту призводить до децентралізації, адже поява політичного плюралізму викликає публічні заклики до перерозподілу влади між центральним і субнаціональним рівнями уряду на користь регіонального. У 2013-14 роках, до Революції Гідності, державна влада в Україні була зосереджена в столиці країни, що дозволило контролювати ресурси і повноваження в масштабах всієї країни. Однак загальна здатність виконувати ряд адміністративних завдань і у більшості випадків місцеві соціальні служби були неадекватними. У той же час країна поєднувала централізм і слабкість місцевого самоврядування з досить серйозною територіальною роздробленістю.

Саме у 2014-2015 роках нові українські реформатори ініціювали ряд паралельних і глибоких змін, основні з яких спрямовані на поліпшення управління на різних рівнях країни, просування субнаціональної демократії та сприяння місцевому економічному розвитку всіх територій. Генеральний план децентралізації влади спрямований на зміцнення потенціалу місцевих і регіональних органів влади шляхом зміни карти адміністративно-територіальної юрисдикції країни з метою підвищення рівня надання освітніх, соціальних, медичних, адміністративних та інших послуг різними державними органами та установами самоврядування.

Муніципальна реформа є одним з найбільш важливих елементів системних інституційних реформ, що дає можливість місцевому самоврядуванню стати дійсно важливою основою для соціально-економічного розвитку країни.

Перевага можливостей для саморозвитку муніципалітетів сприятиме підйому економічної активності населення і місцевих органів влади для досягнення більш широкої участі в економічній передачі наявних ресурсів і можливості покриття місцевих бюджетів, а також раціоналізації виробничої структури і соціальних територій. Більш того, будь-яка людина, підприємство,

установа діє не тільки в сфері промисловості, але і в територіальному просторі: місті, селищі, селі, районі. Тому виникла нагальна необхідність створення ефективної територіальної організації місцевого самоврядування в державі, яка сприяла б узгодженню територіальних, галузевих та економічних інтересів, а також регіональному та глобальному розвитку всіх територій.

У той же час ретельне вивчення національних джерел показує, що більшість компонентів цієї області аналізу ще недостатньо вивчені. Як показав аналіз стану наукового розвитку проблеми територіальної організації місцевого самоврядування у вітчизняній літературі, українськими вченими була створена база для її подальшого вивчення. В. М. Вакуленко, О. В. Батанов, В. В. Кравченко, А. А. Коваленко, М. О. Пухтинський, В. С. Куйбіда, Ю. П. Шаров, С. Є. Саханенко та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є вираження та наукове мотивування функціонування механізмів державного управління місцевим розвитком в Україні. Ця мета дослідження також визначила ряд дослідницьких цілей:

- вивчити теоретико-методичні положення та методи вивчення територіальної організації місцевого самоврядування України;
- проаналізувати структури та елементів органів місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації;
- запропонувати шляхи вдосконалення організації місцевого самоврядування і процесів децентралізації в Україні.

Об'єктом дослідження є соціальні відносини, що виникають у процесі реалізації територіальної організації місцевого самоврядування в Україні.

Предмет дослідження – засади формування механізмів державного управління місцевим розвитком в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення цієї мети були застосовані новітні методи, як-от: завдяки системно-аналітичного методу проведено теоретичний синтез існуючих наукових концепцій, пропозицій та розробок вітчизняних і зарубіжних вчених, що займаються територіальною організацією влади,

місцевим і регіональним самоврядуванням і громадами. Для рішення деяких проблем були використані наступні методи: керівництво з проблем, порівняння, методи комплексного і системного аналізу економічних і управлінських явищ і процесів, що відбувалися в країні.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що всебічне вивчення правових основ територіальної організації було проведено в усіх органах місцевого самоврядування України.

Практична цінність цих результатів полягає в тому, що на основі розроблених декларацій висновків та рекомендацій детально описуються історичні традиції етапів розвитку місцевого самоврядування в Україні, розкривається сутність місцевого самоврядування та територіальна організація утворень, визначених у нормативно-правовій базі держави та розвиток місцевого самоврядування в Україні, вони характеризуються особливостями правових засад територіальної організації місцевого самоврядування в рамках децентралізації місцевого самоврядування в Україні. Нами було вивчено світовий досвід децентралізації та розвитку місцевого самоврядування у зв'язку з його застосуванням в умовах України.

Результати роботи доповідались на науково-практичних конференціях Поліського національного університету. Результати роботи висвітлені в 3-х публікаціях.

Структура та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота містить вступу, три розділи основної частини та висновки до них, висновки та пропозицій, список використаних джерел. Основний текст роботи викладено на 37 сторінках. Список використаних джерел включає 44 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

В даний час Україна переживає глобальні зміни і перетворення, пов'язані з розвитком регіонального самоврядування, яке визначено як пріоритетний напрям державної політики. Для побудови та реалізації найбільш оптимальної моделі регіонального самоврядування необхідний докладний аналіз всього національного історичного досвіду реалізації регіонального самоврядування, його створення та розвитку на даний момент.

Розвиток регіонального самоврядування в нашій країні має науковий, історичний, теоретичний та правовий контекст. Ефективна і якісна реалізація місцевих реформ вимагає як використання тих же методів, що і в інших країнах, так і дотримання національного менталітету, традицій і фактичного історичного досвіду України.

Процеси формування та розвитку децентралізації, регіонального самоврядування та регіональної організації вивчали наступні дослідники: В. Бабаєв, Р. Балабан, В. Бакуменко, О. Васильєва, І. Бутко, Г. Атаманчук, Т. Голікова та інші.

З точки зору озвученої теми вчені формулюють дві основні позиції – вектори розвитку: конституційний і історичний. Автори першої позиції виділили чотири основні періоди [10].

✓ перший період – це період розвитку, формування та розвитку національної форми муніципального самоврядування. Цей період займає у своєму відрізку часу час виникнення і створення держави східнослов'янських племен на українській землі (середина XIV століття).

✓ другий період – це період європеїзації, який включає в себе поєднання місцевої форми самоврядування з включенням елементів організації самоврядування західноєвропейської цивілізації (Магдебурзьке право). Період

починається в середині XIV століття і закінчується в першій половині XIX століття.

✓ третій період характеризується русифікацією місцевого самоврядування на національному рівні, коли значна частина країни була у складі Російської царської епохи.

✓ четвертий період характеризується здійсненням ряду спроб українізації в місцевому самоврядуванні (початок 20-х років XX століття і до нині).

Вивчаючи питання системи муніципального самоврядування, вчені сьогодні відзначають, що після прийняття нових законів в концептуальне питання вносяться зміни. Це, в свою чергу, відноситься до відображення змін у Законі України «Про місцеве самоврядування». Таким чином, стаття 5 Закону «система місцевого самоврядування містить в собі територіальну громаду, міську, сільську, селищну, раду; міського, селищного, сільського голову; старостати; виконавчий орган селищної, сільської, міської рад; обласні та районні ради, що відображають сумісні інтереси територіальних громад міст, сіл і селищ; органи самоорганізації населення» [35].

Стаття 5 Закону «у містах з районним поділом відповідно рішення територіальної спільноти міста чи міської ради згідно до цього Закону в місті можуть бути сформовані районні ради. Муніципальні ради формують свої виконавчі органи і обирають голову ради, який також є головою виконавчого комітету. Муніципальні райони не мають свого власного конституційного статусу, тому питання про організацію управління муніципальними районами знаходиться в компетенції муніципальних рад» [35].

Стосовно впровадженням сучасних процесів децентралізації влади в Україні в систему місцевого самоврядування виникають нові поняття, так от такі, як «староста», і набуває абсолютно нового значення поняття «територіальна громада». Відповідно до статті 6 Закону України «Про місцеве самоврядування» в редакції 157-VIII від 05 лютого 2015 р. «основною темою місцевого самоврядування, основним рупором його функцій та повноважень

вважається основна сільська частина села, населеного пункту, міста. Територіальні громади мають право об'єднуватися в міську, сільську та селищну в порядку, встановленому законом, створювати об'єднані місцеві органи влади і обирати мерів земель і поселень». [35] Також, територіальні громади, селища, села, міста, що добровільно об'єднуються в територіальну громаду, яка має право вийти з єдиної територіальної громади в порядку, встановленому законом.

Муніципальне самоврядування – складне і багатогранне явище, що виявляється у формі: основа конституційної системи і один з основоположних принципів функціонування та організації влади і, отже, необхідний зв'язок для розвитку демократичного суспільства; статтею 5 Конституції України, здійснення влади народом безпосередньо та місцевими органами влади. З точки зору цих місцевих органів влади, вони займають своє місце в політичній системі і не повинні бути частиною державного механізму, який дає можливість розглядати його як окрему форму при реалізації влади, що належить народу; права конкретної сільської громади на самостійне вирішення питань місцевого значення в Конституції України та її правовій базі .

Сьогодні існує кілька способів визначення концепції районного самоврядування. На думку дослідників, сьогодні надзвичайно важливо і дуже складно визначити теоретичні засади регіональної автономії в Україні, оскільки регіональна автономія охоплює як державні, так і суспільні аспекти уряду, а також організації місцевого самоврядування, які займаються місцевими справами і підпорядковуються владі держави.

Відповідно до статті 140 Конституції України, зазначено, що місцеве самоврядування це адміністративне самоврядування обласне регіональне співтовариство – жителі одного села або кількох сіл в сільській місцевості, жителі кількох сіл, міст і муніципальних утворень, можуть добровільно об'єднуватись з метою самостійного вирішення питань місцевого значення в рамках Конституції і законодавства України. Україна [1]. Цей контекст усуває такий важливий фактор, як віртуальна здатність керувати місцевим бізнесом.

Першою частиною статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування» визначає поняття: «регіональний орган самоврядування в Україні – це визнане та гарантоване державою право і фактична правоздатність територіальної спільноти-жителя села або добровільного об'єднання в сільському муніципалітеті-жителі кількох сіл, міст і селищ-незалежно або під контролем органів і посадових осіб регіонального самоврядування вирішують питання місцевого значення відповідно до Конституції і законодавства» [35].

Відмінним від Європейської хартії місцевого, є те що в наведеній статті не уточнюється, що регіональна автономія здійснюється в інтересах жителів спільноти. Це призводить до припущення, що Верховна Рада України наклала на регіональні органи і посадових осіб обов'язок вести бізнес в першу чергу на основі інтересів населення. При визначенні автономії місцевого самоврядування слід враховувати їх особливості (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Показники місцевого самоврядування в Україні

Джерело: [28].

Муніципалітет діє не тільки як інститут державної влади, а й як засіб безпосередньої участі жителів територіальної спільноти у вирішенні складних

управлінських проблем на муніципальному рівні. У цьому відношенні показник розвитку місцевих спільнот включає в себе: прозорість та відкритість діяльності і намірів в адміністративних рішеннях, що приймаються установами та посадовими особами місцевих органів влади; доступність місцевого населення для прямого поводження з громадянами, а також державними установами, а також ефективності та ефективності систем реагування; антикорупційна стійкість штрафів до дій та адміністративних рішень, що приймаються місцевими органами влади.

Оцінка справжнього стану місцевого самоврядування в Україні в більшості наданих рад неповна, тому місцеве самоврядування в Україні, включаючи модель реформ, не було успішним в соціальному плані. Неефективність місцевої системи тягне за собою вектор загострення серйозних проблем у розвитку України як держави. Але цю проблему можна вирішити не тільки технічним підходом до розмежування повноважень між органами влади та місцевою владою.

Збільшення ефективності розвитку регіональної автономії багато в чому залежить від процесу вдосконалення системи управління і дослідження і переформатування територіальної організації. Визначає вимоги в чіткій схемі і зміцненні територіальної бази муніципальних утворень, формуванні муніципальних бюджетів в економічно вигідних регіональних спільнотах, готових запропонувати громадянам високий рівень життя, можливість надання соціальних послуг при використанні муніципальних бюджетів, широку участь громадськості в муніципальній освіті, вирішення муніципальних проблем. Тому формування модерної національної моделі розвитку регіональної автономії потребує формування чітких інструментів соціально-економічного успіху регіональних спільнот. У той же час важливо оптимізувати процес місцевої організації в провінційному самоврядуванні і продемонструвати його реальний потенціал.

Територіальна організація влади розглядається як важлива наукова концепція в державному управлінні, яка зачіпає кілька аспектів:

територіального розподілу влади, її форми організації, регіональних відмінностей в системі організації влади, установки людей, взаємодії суспільства і природи, а також територіальну організацію влади, а також проблеми регіонального соціально-економічного розвитку регіону, економічна політика уряду в галузі регіонального управління та організації, регіональне управління державними ресурсами, ефективне формування територіальної організації та адміністративного порядку на державному рівні, визначення регіональних цілей управління. Територіальна організація влади – це система її місцевої організаційної форми, що забезпечує розвиток та функціонування держави.

Нині в загальній структурі держави існує три рівні регіональної організаційної влади (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Рівні територіальної організації влади у валовій державної структури

Джерело: [27].

Територіальна організація товариства передбачає використання трьох типів структур: часткової, локальної та функціональної. Атрибути структури компонентів територіальної організації суспільства і влади відображають складність внутрішньої організації з елементами (компонентами) соціально-економічної і політичної системи. Найбільш важливими з них є територія, ресурсоємність територіальної спільноти, чисельність населення і робоча сила,

виробничі потужності, існуюча інфраструктура і політико-організаційна система.

Територіальна структура державної влади визначає її локальну організацію та локальний склад (за взаємним розташуванням, з'єднанням та комунікацією) територіальних центрів влади. При цьому територіальна структура влади визначається як сукупність її певним чином певних територіальних елементів, які знаходяться в складній взаємодії в процесі (і, отже,) розвитку і функціонування електронної системи.

Особливості функціональної та конституційної територіальної організації співтовариства характеризують систему влади та систему адміністративно-регіональної структури спільноти. Це міста, селища, міста, райони і райони, робота яких спрямована на забезпечення реалізації в регіоні соціально-економічного управління державою в прямій залежності від політики і методів державної діяльності.

Адміністративно-регіональний поділ майже завжди являє собою індивідуальне багаторівневе планування, коли кожен район має єдиний контур, який в цілому залежить від верхнього рівня території. Поодинокі одиниці адміністративно-територіального поділу мають спеціальне творення або центр. У цих центрах розташовані керівні органи районів, що надає центрам особливий статус. Це, в свою чергою, ускладнює всю систему зв'язку в управлінні і регіональному підрозділі на місцях.

Усяка одиниця адміністративного та регіонального поділу зобов'язана мати свої особливі повноваження, яким передаються відповідні королівські повноваження, які поширюються тільки на зазначену територію. За відсутності реалізації системи повноважень і повноважень, яка ними управляє, виділення адміністративно-територіальних одиниць департаментів не має підстав.

В Україні ради називаються «місцевими державними органами» на регіональному та обласному рівнях. Отже, основні принципи договору повинні враховуватися як на національному, так і на регіональному рівні при розробці нових законів і прийнятті рішень місцевими органами влади.

Після прийняття Конституції в країні відбулися зміни в економічній, соціально-політичній і правовій сферах. Сучасна система муніципалітетів, особливо департаментів як інституту державної влади, а також організаційна та фінансова база більше не відповідають сучасності. Існує необхідність в серйозних реформах і змінах з узгодженням українського законодавства зі стандартами Європейської хартії місцевого самоврядування. По-перше, необхідно швидко і ефективно вирішувати інституційні та правові проблеми.

Для вирішення проблем, представлених на рівні територіальної громади, необхідно об'єднати зусилля мас і потенціалу регіонів з відповідною державною фінансовою підтримкою. Отже, 1 квітня 2014 року прийнято розпорядження КМУ «Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». Мета даної Концепції виправдовує визначення політики, а також методів і концепцій у формуванні ефективної місцевої та регіональної організації сил. Це було втілено з метою створення та підтримки умов життя, придатних для жителів регіону, шляхом надання високоякісних і доступних державних послуг, створення інститутів з безпосередньою участю населення, захисту інтересів громадян в різних областях і координації інтересів населення держави і громади. Метою Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» є «утворення умов і можливостей для посилення відповідальності місцевих органів влади; сприяння створенню громад на сільській території; формування ефективних рад та їх виконавчих органів, основним завданням яких має бути поліпшення задоволення потреб громадян, надання їм якісних спеціальних послуг; забезпечення сталого розвитку відповідних регіонів, ефективне використання бюджетних коштів» [33].

Динамічний і швидкий розвиток муніципалітетів в майбутньому може бути забезпечено тільки шляхом вдосконалення нормативно-правової бази з вирішенням організаційних та організаційних проблем муніципалітетів. Самоврядування, як і незалежність, не може бути здійснено указом, законом або указом. Для підвищення ефективності впливу на економічний і соціальний

розвиток необхідно створити нову систему державного управління, спрямовану на регіональний розвиток і спрямовану на підвищення ефективності здійснення повноважень ОТГ. Одним з найбільш важливих питань має стати розвиток нової системи місцевого самоврядування. Сучасний рівень життя жителів безпосередньо залежить від рівня взаємодії муніципалітетів і держави. Таким чином забезпечується основна діяльність місцевого самоврядування, спрямована на задоволення потреб людей економічного, соціального і політичного характеру.

Проаналізовано розвиток регіональної автономії в Україні. Було визначено, що регіональна автономія на Україні розвивалася складним і складним чином. Встановлено сутність та норми, що підтримують територіальну організацію регіонального самоврядування. Особливості структури компонентів територіальної організації суспільства і влади відображають складність внутрішньої організації з елементами (компонентами) соціально-економічної політичної системи. Найбільш важливими з них є територія, потенціал природних ресурсів для територіальної цілісності спільноти, населення і робочої сили, виробничий потенціал, існуюча інфраструктура, політична та організаційна система. Позначки функціональної та конституційної територіальної організації співтовариства характеризують систему влади та систему адміністративно-регіональної структури спільноти. Це села, села, міста, райони і райони, робота яких спрямована на забезпечення здійснення державного соціально-економічного управління в регіоні в прямій залежності від політики і методів соціальної діяльності.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ТА ЕЛЕМЕНТІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Уряд країни повинен мати значні ресурси, щоб успішно виконувати свою роботу і, отже, бути сильними. Якщо говорити про державу, як про політичну і правову єдність одночасно, то сила і влада залежать не тільки від рівня розвитку апарату влади держави і виділення адекватних ресурсів, але, в першу чергу, від статусу громадянського суспільства, його можливостей і реальний вплив держави на процеси. Бути прихильником держави (як системи влади) не повинно зменшуватися, в той же час ми вважаємо, що реалізація функціонування держави і, перш за все, дії виконавчої влади (за допомогою впровадження Державного управління) повинні здійснюватися на основі принципу рівності, основа реальності держави на об'єкти впливу (громадянське суспільство, фізичні та юридичні особи). Обставини об'єкта впливу, з одного боку, і потреби фізичних і юридичних осіб, з іншого боку, визначають появу нових форм, принципів, методів та процедур державного управління, серед яких особливе місце відводиться розподілу влади, роздробленості, децентралізації і передачі влади. У більшості європейських країнах децентралізація і списання традиційно розглядаються як один з основних напрямків адміністративної реформи, тобто передача певних функцій і повноважень на нижчі рівні управління, регіональне самоврядування, а також формування автономних організацій (муніципалітетів, кантонів, гмін), які володіють фінансовою незалежністю і несуть повну відповідальність за результати діяльності.

Постійне вдосконалення самоврядування та регіональної структури регіональної влади України в рамках цієї процедури передбачає: чіткий розподіл функцій і повноважень між міською владою (як органами державної влади) та обласними і районними радами (як органами державної влади) регіональних органів самоврядування для уникнення дублювання; визначення

методу делегування повноважень між радою та адміністрацією та процедури реалізації делегованих повноважень; до 2021 року були проведені перетворення регіональних спільнот, формування їх громадських організацій та розподіл відповідальності за надання державних і державних послуг.

Незважаючи на формальну необхідність децентралізації, дезінтеграції та передачі влади в Україні при здійсненні адміністративних реформ, їх ефективна реалізація стикається з наступними проблемами:

1) відсутність формального визначення змісту цих термінів. В українському законодавстві офіційно визначено тільки поняття «делегована влада», яке слід розуміти як «повноваження органів виконавчої влади, які передаються регіональним автономним органам відповідно до закону, а також повноваження регіональних автономних органів, які передаються відповідній муніципальній державі за законом, рішення районів і муніципалітетів».

2) відсутність єдності в теоретичному розвитку по відношенню до сутності цих понять. Децентралізація, як найбільш вивчена концепція в юриспруденції визначається як: явище, притаманне для сфери державного управління, певний аспект централізації публічного адміністрування; розподіл влади і конкуренція між державою і місцевими рівнями державної влади; механізми передачі відповідальності за планування та реалізацію підтримки ресурсів, розподілу та інших компонентів соціального управління від урядів регіональним і місцевим виконавчим органам і органам регіонального самоврядування, основні завдання делегації в галузі державного управління, українські дослідники визначають розподільну функцію між урядом і місцевою адміністрацією, між Кабінетом Міністрів Уряду і міністерствами.

Аналіз розподілу влади, фрагментації та процедури видачі дозволив зробити наступні висновки: ефективне посилення і впровадження цих методів можливе тільки в тому випадку, якщо дії держави чітко визначені серед дій державного управління і відрізняють їх від функцій регіонального самоврядування. Тому глави держав повинні мати чітку і послідовну політичну волю для зміцнення і реалізації цих процесів.

Процес децентралізації також передбачає наявність політичної волі інших партій, регіональне співробітництво (група). Жителі регіону повинні розуміти, що вони здатні здійснювати належне регіональне управління без постійного нагляду, і що в їхніх інтересах висловлювати свої інтереси муніципалітетам. На наш погляд, в Україні цей напрям може бути застосований насамперед шляхом позбавлення посадових осіб повноважень мати представницький мандат для місцевої адміністрації.

На практиці прийнято розрізняти три типи місцевого самоврядування: англосаксонське, континентальне (французьке) та змішане. Ця класифікація заснована на принципах, на яких засновані відносини між різними громадами як між собою, так і з вищими органами влади. В межах англосаксонської моделі, широко поширеною у Австралії, Великобританії, Канаді, Сполучених Штатах та багатьох інших країнах, що застосовують англосаксонські правові принципи, місцеві представницькі органи офіційно діють в односторонньому порядку в рамках повноважень, що знаходяться в їх руках, тому нижні органи не є прямими поступаються вищим. Найбільш важливою особливістю англосаксонської моделі є те, що в адміністративних і територіальних одиницях будь-якого рівня немає призначених представників центру, а тільки обрані органи загальної юрисдикції-ради, а в невеликих громадах, що налічують менше 150 осіб, скликаються парафіяльні збори для вирішення спільних проблем. Деякі посадові особи зі спеціалізованими повноваженнями, такі як школи, бібліотеки, екологічні та інші комітети, що існують в місцях і округах, також можуть бути обрані громадянами муніципалітету. Крім того, в структурі вищих установ можуть бути створені представники міністерств в області спільного управління і регіонального поділу Штатів (наприклад, в графствах Англія, Великобританія), але вони в основному працюють над вирішенням своїх суспільних проблем і покликані працювати з місцевими органами влади на основі координації.

Слід також зазначити, що дослідники, аналізуючи місце розташування та роль громад у політичних системах, схильні підкреслювати, що вони є

невід'ємною частиною державної системи. У законодавстві цих країн термін «муніципальний», що позначає організацію і функціонування муніципалітетів, зазвичай відноситься тільки до одного з критеріїв, що відрізняють їх від усіх інших органів влади, а саме їх місцевий характер.

Розвиток американського федералізму, який з 1930 року перетворився з «двостороннього» в «тристоронній», в цьому випадку дуже показово. Слід зазначити, що в рамках англосаксонської моделі регіонального самоврядування розвивалося своєрідне співробітництво між федеральним центром, суб'єктами федерації та місцевими органами влади; встановлюються прямі відносини між федерацією і місцевими органами влади. У процесі цього Інститут регіональної автономії стає свого роду добре організованою лобістською групою. Однак розширення «кордону» у взаєминах між федеральним центром і регіональною автономією, як правило, не вітається державною владою суб'єктів асоціації, які стикаються з проблемою збереження своїх суверенних прав і, отже, схильні вважати такі відносини такими, що суперечать інтересам суб'єктів федерації. принципи федералізму [18].

Що стосується місцевого контролю, то слід мати на увазі, що в англосаксонських країнах за відсутності представників Центру на рівні він здійснюється в основному побічно, через центральні міністерства і суди. В даний час в демократичних країнах цей контроль більше не поширюється на оперативність прийняття рішень місцевими органами влади (наприклад, вони мають право використовувати кошти місцевого бюджету на свій розсуд, хоча це відрізняється від державних субсидій), а обмежується тільки тим, що вони можуть використовувати кошти місцевого бюджету на свій розсуд, перевірка законності рішень місцевих представницьких органів.

Отже, будь-які дії місцевої установи повинні бути виправдані посиленням на відповідний закон парламенту, оскільки повноваження місцевих органів влади суворо регламентовані і вони мають право виконувати тільки дії, передбачені законом, у Сполучених Штатах на них не поширюється дія Закону, наприклад, принцип (правило Діллона), згідно з яким будуть виключені всі

розумні і суттєві сумніви щодо можливості винесення судами рішень проти муніципалітетів і спірних положень, вони обмежують «коридор можливостей» для муніципалітетів і так звані адаптивні закони – типові правила укладання контрактів на постачання газу, води та електроенергії жителям. Вони стають місцевими правовими інструментами після того, як місцевий уряд їх схвалить (адаптує, впроваджує) [18]. Як і англосаксонська модель, континентальна модель системи місцевого самоврядування має свої переваги та недоліки. До безперечних переваг можна віднести забезпечення єдності дій державної влади, місцевого управління та необхідного рівня централізації. Серед позитивних моментів також той факт, що за французької муніципальної системи, на відміну від англосаксонських країн, муніципалітети також можуть брати участь у здійсненні влади на національному рівні. Таким чином, комуни Франції беруть участь у виборах до парламенту (верхню палату парламенту), представники яких складають основну частину відповідних виборчих округів. У той же час він надає жителям і його представникам у виборних органах можливість самостійно вирішувати місцеві проблеми. Однак чиновник, який контролює місцеве населення – комісар Республіки, губернатор, Верховний суд – призначається «зверху» незалежно від волі населення. Закон не зобов'язує владу будь-яким чином не погоджувати такий порядок з місцевим урядом. У розвинених демократіях різниця між англосаксонськими і континентальними моделями регіональної автономії не заснована на принципах. Діяльність уряду заснована на аналогічних принципах, характерних для демократичної політичної системи Заходу. Основою структури місцевої влади є представницькі органи, сформовані населенням шляхом проведення вільних і оспорюваних виборів [26].

Процес децентралізації часто розглядається як процес передачі обов'язків з планування і виконання ресурсів, розподілу та інших компонентів соціального управління від центрального органу державної влади до регіональних і місцевих органів виконавчої влади. Нині існує 4 основних форми децентралізації: ринкова, політична, просторова та адміністративна. Крім того,

це стосується таких форм, як фінансування і бюджетування, а також децентралізація в наданні державних послуг (рис. 2.1).

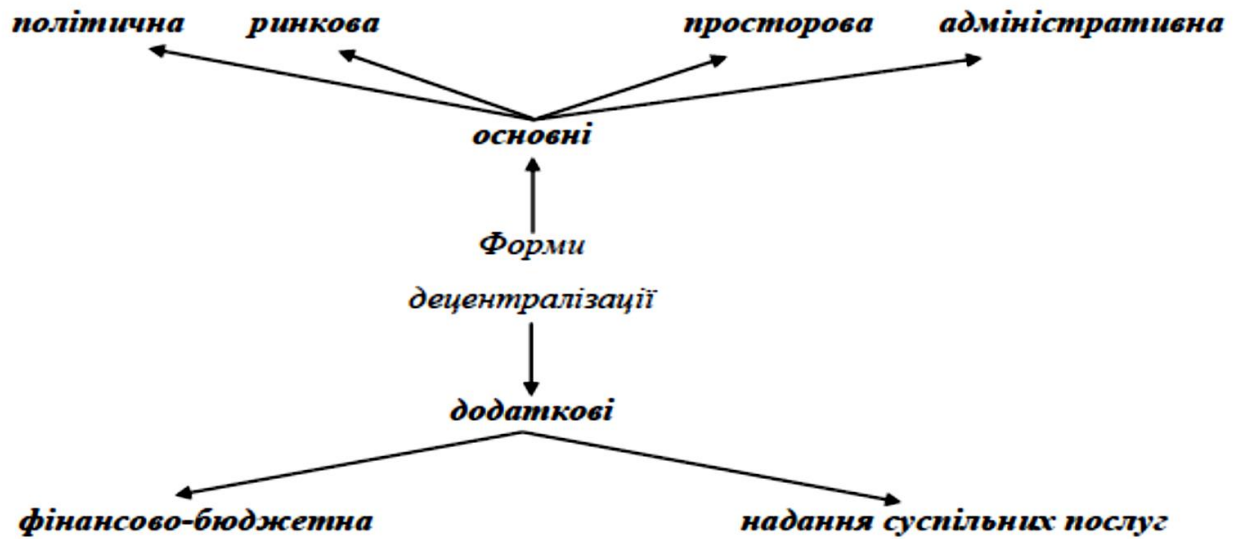

Рис. 2.1. Основні форми децентралізації

Процедура децентралізації включає такі сутнісні характеристики:

- спроба наблизити послуги до населення, розвинути демократичні засади та обмежити втручання держави в управління підприємствами;
- учасник: державний представник парламенту, якому делеговано перерозподіл функцій і повноважень; установи, які втратять частину повноважень; муніципалітети, що представляють сільську громаду, яким будуть делеговані відповідні повноваження і функції;
- визначення повноважень і заходів на законодавчому рівні;
- закріплення ресурсів, що надають навички та дії, які передаються на законодавчому рівні;
- прийняття рішення про види та заходи, передбачені законом, щодо відповідальності місцевих органів влади за недотримання повноважень та заходів;
- держава залишає за собою в якості органу влади право контролювати здійснення повноважень і дій;
- визначити порядок періодичності цієї процедури на законодавчому рівні.

Процедура деконцентрації включає наступні сутнісні характеристики:

- мета полягає в тому, щоб поліпшити реалізацію державної влади та заходів, приділяючи особливу увагу громадськості та управлінню послугами для населення;

- зацікавлені сторони: такі органи, як парламент, глава держави або Уряд, які мають мало адміністративних повноважень для визначення; органи державного управління більше не є повноваженнями; органи державного управління, які отримали відповідні повноваження;

- передача компетенцій від вищої освіти в ієрархії повноважень від виконавчої влади до нижчого, тобто представнику вищого керівництва, одному з його представників на місцях (у вертикальній формі) або в рамках того ж рівня (горизонтальна деконцентрація);

- коригування правових основ для передачі про повноваження на юридичному рівні через закони, прийняті вищим державним органом, але відповідно до них передача повноважень від вищих органів до нижчих органів виконавчої влади або перерозподіл між органами рівності;

- або в рамках одного рівня;

- члени Державної служби, чиї повноваження передаються, мають право контролювати здійснення цих повноважень;

- коригування видів і дій на законодавчому рівні, які встановлюють відповідальність місцевої влади за недотримання повноважень і дій;

Процедура делегування містить наступні сутнісні характеристики:

- цілі у реалізації повноважень саме тим суб'єктом влади, який може це здійснити в найкращий спосіб;

- учасники представники органів державного управління та регіональних автономій, у яких є угода про екстрадицію;

- уряди мають можливість передавати свою власну владу;

- учасники процесу домовляються про способи передачі повноважень (терміни, ресурси, нагляд, відповідальність);

- офіційна згода повинна бути офіційно отримана шляхом опублікування загального правового акту або адміністративної угоди або права будь-якої особи, яка бере участь у процедурі передачі прав;

- процес делегування може виконуватися як вертикально, так і в горизонтально.

Отже, децентралізація – це метод передачі виконавчої влади від держави, деконцентрація – це розподіл державної влади, а делегування – це розподіл влади.

Реалізація цих стратегій в Україні вимагає, перш за все, розмежування факторів з питання керівництва регіональним самоврядуванням і державним управлінням, а також ресурсів, що виділяються регіональним інститутам самоврядування. Такий розвиток подій багато в чому обумовлений відсутністю не тільки чіткого формального переліку дій України, а й політичної волі до проведення функціонального розслідування з боку органів виконавчої влади.

Реалізація цих процесів багато в чому полягає в передачі повноважень щодо прийняття типових правових актів від уряду до центральної виконавчої влади. Слід зазначити, що, незважаючи на використання типового часу, передача повноважень в цій послідовності насправді нагадує комісію з випромінювання, хоча і не повністю узгоджується з теоретичною моделлю.

Загалом, українське законодавство не використовує ідею деконцентрації. Немає однозначної заяви про необхідність офіційного закріплення ядра тієї епохи, а також прийнятого законодавства про деконцентрацію. Деконцентрація – це досить загальна теоретична концепція, яка навіть не розглядається як державна справа, передача індивідуальних повноважень. Це має бути систематичний процес з організаційним і функціональним впливом і контрольований державою.

Вивчення таких концепцій, як деконцентрація, делегування та децентралізація, а також відповідний метод дозволили виділити наступні основні ідеї про майбутній розвиток цього питання:

- для успішного впровадження та впровадження мовленнєвої терапії має бути чітке визначення діяльності держави (функцій державного управління), обмежених функціями регіональної автономії. Для цього потрібна тверда і чітка політична воля, щоб встановити і впровадити цей метод;

- для успішного завершення процесу децентралізації необхідна політична воля зовнішнього світу та сільської громади. Громадяни регіональних спільнот повинні розуміти свою власну здатність керувати певною територією без постійного державного контролю з належним вираженням своїх власних інтересів через регіональні самоорганізації. В Україні даний процес повинен починатися з позбавлення прав посадової особи, уповноваженої державою проводити представницькі комісії в регіональних самоорганізаціях.

- правове регулювання процесу децентралізації має вирішити дві головні проблеми: забезпечити ефективність підзвітності місцевих органів влади та чіткість встановлених повноважень. За Словами Д. Елерс «відповідно до своїх прав законодавець, без сумніву, може встановити для місцевої громади відповідно до своїх повноважень, права крім тих, які пов'язані зі спільним проживанням і існуванням громадянського суспільства і мають велике значення для них як членів цієї спільноти» [25], але водночас він вважає, що це не так, повинен обмежуватися рамками, встановленими як конституційна відповідальність за регіональне самоврядування». [25] Світовий досвід є прикладом того, як держава зосереджується не на проблемах стабільного або адекватного розподілу з існуючими органами виконавчої влади, а на проблемах забезпечення конституційних гарантій в рамках регіональної автономії;

- процес децентралізації, особливо інтенсивні дослідження статусу та важливості територіальної спільноти (правової та реальної). Зокрема, згідно з дослідженням французьких і німецьких законодавців, статус юридичної особи буде надано в першу чергу муніципалітету, а потім представникам сторін;

- діючі правила замінюють ідеї делегування та виключення. Це, в свою чергу, робить характер різних адміністративних державних процедур схожим з позбавленням виконавчої влади та інших обов'язків щодо здійснення

скасування або делегування, що вимагає закріплення ідей на законодавчому рівні;

- успіх в реалізації описаного процесу можливий тільки при наявності добре навчених менеджерів. План підготовки до роботи державного управління враховує ці зміни шляхом розвитку знань, навичок і можливостей, необхідних для реалізації цих процесів.

Дослідження таких концепцій, як деконцентрація, децентралізація та делегуваннялюція, а також пов'язані з ними процедури, дозволили стати основними ідеями для подальшого розвитку цієї теми: для ефективного закріплення і впровадження описаних методів лікування вам необхідно чітко визначити функції управління держави (функції державного управління), розмежування цих функцій функціями регіональної автономії та здійснення заходів, спрямованих на запобігання розвитку регіональної автономії.; громадяни регіональних спільнот повинні розуміти свою власну здатність контролювати дану територію без фіксованого патерналізму держави за допомогою вираження своїх власних інтересів сторонами сільської автономії; правовий процес контролю за розподілом повноважень повинен вирішити дві основні проблеми: забезпечити виконання зобов'язань з надання повноважень. обов'язки регіонального самоврядування та визначення обов'язкових повноважень з управління країною.; Прогрес в реалізації процесу децентралізації можливий тільки за умови врахування характеру можливостей швидкого управління співробітниками.

Були вивчені стратегічні перспективи появи світового досвіду територіальної організації регіонального самоврядування та процесів децентралізації. Встановлено, що загальний характер організації місцевого самоврядування, незалежно від переважної національної моделі країн світу, заснований на принципі безпосередньої участі населення в процесі формування місцевого самоврядування та домінуючої ролі виборного представницького органу. І головним критерієм для відмінності між англосаксонською моделлю і континентальною моделлю в здійсненні місцевої влади є рівень місцевої

автономії і розширення прав і можливостей. Розвинені демократії не мають суттєвих відмінностей у використанні англосаксонської або континентальної моделей регіонального самоврядування. Принципово інша ситуація досягається в деяких країнах з наздоганяючою економікою, де приклад запозичення зі світу розвинутої демократії в англосаксонській або континентальній моделі організації регіонального самоврядування, яка виступає лише в якості зовнішнього світового досвіду, слід проводити з особливою обережністю.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Етапи подальшого розвитку України як демократичної, правової та соціальної держави з реалізацією європейського рівня в регіональному економічному розвитку мають бути реалізовані з реалізацією процесів децентралізації влади та проведенням нової всеохоплюючої реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Нині в якійсь мірі спостерігається ірраціональність в територіальній організації влади, викликана прогалинами в адміністративно-територіальній структурі: непропорційність; відсутність цілісної території адміністративно-територіальної одиниці на базовому рівні. Цей фактор веде до конфлікту повноважень як в системі органів місцевого самоврядування на різних рівнях, так і між органами виконавчої влади. Тому одним із пріоритетних напрямків розвитку держави має стати вдосконалення територіальної бази діяльності органів місцевого самоврядування в Україні

У сучасній юриспруденції та науці державного управління, виходячи з положень про необхідність вдосконалення територіальної бази, робиться наголос на пропозиції щодо модернізації, які не виступають як чинник порушення простої єдиної форми державного устрою України. Втім, сформувалася і влаштувалася позиція деяких вчених про необхідність введення складної територіальної структури, федеральної за своїм змістом. У нинішній соціально-політичній ситуації таке визначення носить загрозливий характер щодо територіальної цілісності держави.

Отже, існує позиція, згідно з якою положення Конституції на територіальній основі та організація місцевої влади мають бути зосереджені лише на одній частині-регіональній структурі, територіальній організації державної влади, регіональній автономії. Зокрема, необхідно детально описати основні засади територіального устрою України та її складових частин. В

цілому, можна сказати, що вектором наукового мислення у вдосконаленні адміністративно-регіональної структури та побудові раціональної регіональної організаційної влади є напрям, в якому необхідно оновити конституційну концепцію.

Це метод, реалізований у законопроекті «Про внесення змін до Конституції України (Про перерозподіл повноважень)» від 01 липня 2015 року, згідно з яким адміністративно-регіональна організаційна система повинна складатися з адміністративних і регіональних одиниць областей, районів і муніципальних утворень (на базовому рівні). І необхідність впровадження такої трьохетапної системи форматування неодноразово підкреслювалася в наукових публікаціях. Позитивним аспектом проекту є визначення концепції спільноти як основної одиниці адміністративно-регіональної організаційної системи України. Було підтверджено, що до складу району входять кілька муніципалітетів [16].

Однак проєкт поправок до Конституції був швидко відкинутий політичною реформою, в той час як реформа регіонального самоврядування та регіональної організації влади має шлях розвитку. З прийняттям у 2015 році Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [33] в Україні розпочався процес об'єднання регіональних органів влади в різних регіонах України, що з точки зору розвитку регіональної бази діяльності місцевих і виконавчих органів має велику вагу.

Теорії конституційного права і, беручи до уваги досвід, накопичений за кордоном, існує два способи визначення територіальної основи діяльності місцевих органів влади шляхом реформування адміністративно-регіональної структури: знизу вгору і зверху вниз. Асоціація регіональних спільнот являє собою спробу реформувати інструмент регіонального управління з нуля – встановлення меж розміру базового місцевого діяльності регіональних інститутів самоврядування та органів виконавчої влади, а потім закріпити результати реформи на конституційному рівні, визначивши сформовані шляхом співтовариство асоціації як основна одиниця в тривимірній системі

адміністративної організації, в якій кілька спільнот, тобто кілька районів в регіоні. Станом на 2020 рік в Україні вже утворено 1469 об'єднаних територіальних громад. Уолишні 490 районів парламентом було ліквідовано.

Частина 14 стаття Закону України «Про добровільне об'єднання регіональних спільнот» визначає основні умови добровільного об'єднання регіональних спільнот. Що стосується необхідності забезпечення цілісності адміністративно-регіональної структури на рівні провінцій, В.Куйбіда визначив необхідність правового регулювання для стимулювання формування ОТГ і підкреслив необхідність вирішення проблем зміни меж районів у разі об'єднання громад. регіональні сусідні ради, межі юридичної сили, розташовані в сусідніх районах [44]. Проте, зміна меж районів також можлива в рамках чинного законодавства – право змінювати зонування відповідно до частини 29 в частині 1 статті 85 Конституції належить Верховній Раді України. Сьогодні Верховна Рада зареєструвала кілька законопроектів, що змінюють межі районів.

Якість діяльності добровільного об'єднання регіональних спільнот формує об'єднання всіх регіональних спільнот району, в результаті чого воно може бути сформоване, коли компетенція повноважного регіонального територіального співтовариства повністю збігається з межами компетенції районної ради. Наразі сформовано не менше восьми таких регіональних спільнот – Сновська (Чернівецька область), Краснолиманська (Донецька обл.), Апостолівська (Дніпропетровська обл.), Краснолиманська (Донецька обл.), Старосинявська, Лeticівська (Хмельницька обл.), Народицька (Житомирська обл.), Біловодська (Луганська обл.), Чернігівська (Запорізька обл.). Є також багато районів, де тільки кілька регіональних спільнот не є частиною єдиного територіального співтовариства.

Підтримка на одному рівні представницького (і виконавчого) принципу об'єданого територіального співтовариства, який включає регіональні спільноти в регіоні і районна рада, яка гарантує спільні інтереси об'єданого територіального співтовариства регіону, може призвести до конфлікту інтересів

і компетенцій і, отже, до зниження рівня відповідальності. ефективності управління та подальшого соціального розвитку провінцій на території регіону. Отже, в процесі пошуку методів і засобів для ефективної організації публічної влади в цих регіонах був створений абсолютно новий метод, менш ефективний і раціональний спосіб організації управлінської діяльності.

Суттєвим недоліком цього методу добровільного об'єднання регіональних спільнот є відсутність у вище згаданому Законі України умов, спрямованих на підтримку середнього розміру регіонів і кількості жителів або мінімальної сукупної кількості регіональних спільнот, необхідних для об'єднання регіональних спільнот.

В Україні є заяви про конституційні засади місцевого самоврядування, ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування, що призвело до прийняття правової бази, закони, які створили правову та фінансову базу для діяльності органів місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Оскільки країна потребує радикальних змін, а реформа системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади є основою регіонального розвитку, без якої неможливе проведення галузевих реформ (в освіті, охороні здоров'я, житлово-комунальному господарстві), прийняті три основні закони, що дають муніципалітетам можливість розвиватися. Йдеться про закони «Про добровільне об'єднання територіальних органів», «Про місцеве самоврядування в Україні» та Про співробітництво територіальних громад» [35].

Проте в якийсь момент Конституція України та основні правові акти, що стосуються місцевого самоврядування, фактично застосовувалися тільки в місцевих органах влади великих міст регіонального значення, так як домінуюча більшість територіальних органів влади за свою надмірну упередженість і, безсумнівно, слабкості матеріальна і фінансова база, вони не змогли здійснити всі повноваження місцевої влади.

Поправки до Конституції України, що стосуються питань децентралізації та місцевого самоврядування, можуть успішно завершити реформу. Всі

необхідні поправки цієї частини, які готує Асоціація місцевих органів влади у співпраці з експертними групами, можуть представляти проєкти поправок до основних законів. Ці зміни призводять до переформулювання місцевих органів влади з розподілом максимальних повноважень з використанням принципів децентралізації та субсидіарності. Крім того, його мета – переформулювати державну адміністрацію в органи з функціями префектури, чітко визначення поняття адміністративно-територіальної одиниці. Зміни дадуть можливість створювати Виконавчі комітети при обласних та районних радах.

На даний час органи місцевого самоврядування виконують виконавчі функції районних та районних рад. В даний час реформа місцевого самоврядування повинна вирішити три основні проблеми:

- скорочення надмірної централізації влади, що призводить до високого ступеня корупції при низькому рівні управлінських рішень і непослідовній політиці розвитку і реалізації інтересів суспільства;

- усунення слабкості матеріальної та фінансової бази територіальних органів влади, яка є причиною низької якості комунальних послуг;

- вирішення проблеми надмірної роздробленості адміністративно-територіальних одиниць, що не гарантує високий рівень професіоналізму серед посадових осіб місцевих органів влади.

В даний час місцева адміністративна система не пристосована до потреб суспільства. Функціональний статус органів місцевого самоврядування (більшість органів місцевого самоврядування) не гарантується в процесі створення і підтримки сприятливих умов життя, необхідних для повноцінного розвитку людини з його особистою реалізацією, захисту його прав і надання адміністративних, соціальних послуг та інших якісних, доступних на відповідній території. Необхідно виробити стратегічне бачення розвитку країни з перетворенням системи державної влади за допомогою, зокрема, місцевого самоврядування, а також політичну волю і волю до реформування цієї сфери.

Дивлячись на міжнародний досвід, слід зазначити, що перерозподіл повноважень і ресурсів між місцевими органами влади та виконавчими

органами на користь перших неможливий без їх консолідації в цифровому і територіальному вимірі. До теперішнього часу відбулися деякі поліпшення і була створена правова основа для досягнення поставлених цілей. Але через деякі труднощі, такі як відсутність політичної волі, Україна досі не сформувала зрозумілу систему, яка відповідає б потребам розвитку адміністративно-територіальної організації. Україна-країна, яка поки не має законів, які б передбачали створення і ліквідацію адміністративних одиниць, а також реалізацію їх відповідних реєстрів на цій основі, первинної, адресної книги.

У законодавчій сфері питання децентралізації необхідно забезпечити в рамках відповідальності цих органів прийняття певних правових актів, що передбачають раціоналізацію адміністративно-територіальної структури з поділом повноважень органів влади, утримання необхідних територій і ресурсів, зокрема фінансові, людські та інфраструктурні, з введенням системи контролю. Адекватно до Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад» прилегла територіальна спільнота сіл, селищ і міст є об'єктом добровільного об'єднання територіальних органів.

В Україні створено близько 12 000 територіальних утворень, понад 6000 муніципальних утворень мають менше 3000 жителів, 4809-менше 1000 жителів і 1129-менше 500 жителів. Основна маса з яких не мають виконавчих органів у відповідних районних радах, так як немає бюджетних і комунальних установ. Таким чином, місцеві органи влади в цих муніципалітетах практично не здійснюють своїх повноважень за законом. 5 419 бюджетів місцевих органів влади на рівні 70 % отримують субсидію, а 483 регіональних органи влади на рівні 90 % фінансуються з державного бюджету [18].

У переважній більшості територіальних органів влади України, точніше, територіальних органів влади селищ, сіл та міст обласного значення в силу їх надмірної роздробленості з вкрай низькою фінансовою базою залишаються неплатоспроможними при здійсненні повноважень місцевого самоврядування в повному обсязі. Це призводить до надання неякісних державних послуг на місцевому рівні, з депопуляцією сільського населення, погіршенням стану

сільських районів і перевантаженням бюджету країни; держава у зв'язку з необхідністю фінансування діяльності автономних адміністрацій.

В результаті розслідування було встановлено, що останнім часом підвищився організаційний, правовий і матеріальний потенціал регіональних і місцевих органів влади, в тому числі:

- вживаються заходи для того, щоб місцеві органи влади та жителі могли контролювати надання комунальних послуг місцевою та регіональною владою в основних виконавчих органах;

- застосовуються такі стандарти якості щодо державних послуг та критерії оцінки якості;

- створюється сприятливе правове середовище для максимально широкої участі громадян у прийнятті управлінських рішень, а також для розвитку форм безпосередньої участі народу;

- стимулювання економічного розвитку території шляхом посилення впливу місцевих органів влади на пріоритети місцевого економічного розвитку.

Тим не менш, ці аспекти повинні бути посилені через їх загальний характер, оскільки поки це всього лише хаотичні кроки. Сьогодні з цією проблемою стикаються багато експертів та фахівців. Однак дослідження в цьому напрямку необхідні для формування елементу загальної дії, для забезпечення світогляду про необхідність постійного руху. Необхідно ініціювати внесення поправок до Конституції України з питань децентралізації та реформування регіонального самоврядування та організації регіональної влади шляхом зміцнення організаційного, правового та матеріального потенціалу регіональних спільнот та сприяння їх діяльності відповідно до положень та принципів Європейської хартії.

На наш погляд, необхідність модернізації територіальної організації влади та місцевого самоврядування слід трактувати як необхідність забезпечення розширення місцевого самоврядування як найбільш перспективної форми правління шляхом створення спроможних і стійких регіональних спільнот.

Створення життєздатних громад передбачає придбання матеріальних, фінансових та інших ресурсів в тій мірі, в якій вони достатні для ефективного виконання завдань і управління місцевою адміністрацією з надання соціальних послуг на рівні, передбаченому державними нормативними актами. Ці пункти повинні бути паралельні муніципальному договору Європейської хартії місцевого самоврядування, в якій говориться, що муніципалітети мають право і здатність муніципалітетів в рамках закону управляти і управляти частинами державних справ, що входять в їх компетенцію, і на благо населення.

Нинішній стан місцевої системи та її регіональної організації не має необхідного ефективного рівня, що викликає невдоволення як населення громади, так і влади. Цей стан викликано наступними факторами:

- нездатність місцевої влади знайти рішення для вирішення нагальних проблем добробуту людей на місцях;
- соціальна політика уряду, який все частіше передає повноваження муніципалітетам, які не мають достатнього фінансування;
- невизначеність щодо джерела фінансування місцевих програм розвитку з цього бюджету;
- невирішені питання розподілу податків і зборів між різними рівнями бюджету;
- відсутність врахування різних соціально-економічних аспектів розвитку регіону та територіальної спільноти, що веде до подальшої диференціації з метою забезпечення рівня суспільного життя.

В Україні поки ще не створена ефективна модель управління для забезпечення рівня життя населення, хоча б близького до рівня життя країн Євросоюзу. Серед іншого, однією з причин цього є не формування ефективної системи місцевого самоврядування. На основі вивчення формування територіальної організації місцевого самоврядування має бути завершено поєднання різних політичних і економічних ситуацій в країні, тісно пов'язаних з адміністративною системою і регіональною організацією.

В Україні адміністративну і регіональну структуру слід назвати застарілою, так як вона сформувалася у вигляді:

- дотримання критеріїв, принципів і пріоритетів центральної системи управління контролем;
- його переважання з неекономічних причин;
- регіональне розташування системи, яка строго пов'язана з вертикальними зв'язками.

Процес формування місцевого самоврядування Україні має паралельну спробу формування муніципалітетів на основі міст та адміністративних районів, які перебували в різних політичних та економічних режимах. Саме тому з об'єктивних причин багато муніципалітетів не можуть використовувати функції муніципалітетів відповідно до чинного законодавства і підлягають субсидуванню. Таким чином, реформа територіальної організації місцевого самоврядування в Україні ставить необхідність зміни сформованої системи територіальної організації суспільства в цілому як концепції.

Слід виділити суб'єктивні способи вирішення описаних завдань щодо вдосконалення регіональної організації місцевого самоврядування:

- більшою мірою політичний характер заснований на створенні місцевих територій у зв'язку з боротьбою за право розпоряджатися місцевими ресурсами між партіями різних інтересів, які прагнуть отримати якомога більше ресурсів для досягнення власних цілей. Таким чином, завдання створення муніципальної системи, здатної задовольнити основні потреби населення муніципалітету, може бути вирішена тільки окремо;
- більш функціонально, коли формуються галузі місцевого самоврядування з ефективним виконанням функцій, покладених на місцеву систему. У цьому контексті територія муніципального органу визначається шляхом розрахунку наявних ресурсів та інфраструктурних об'єктів, здатних вирішувати проблеми, юридично відносяться до місцевого самоврядування.

Подальші заходи щодо децентралізації влади повинні передбачати ефективні механізми стабілізації соціально-економічної ситуації, подолання

протирич між різними гілками влади і рівнями влади та сприяння більш ефективному використанню бюджетних коштів на всіх рівнях управління. Головне завдання децентралізації найближчим часом є завершення формування регіональних громад у стані майже 100% території, збільшення ресурсів та інституційного потенціалу муніципалітетів для розвитку інфраструктури та підвищення якості надання державних послуг.

Для вдосконалення регіональної організації місцевого самоврядування необхідно створити відповідну правову базу та покращити територіальну базу місцевого самоврядування. Органи державної влади України повинні отримати відповідні повноваження, встановлені законом зі стратегічною науковою базою для прийняття рішення з конкретного питання трансформації адміністративного та регіонального будівництва. У нинішній ситуації, за відсутності необхідної нормативно-правової бази, необхідно діяти відповідно до чинного законодавства.

Ефективне здійснення реформ у територіальній організації влади та місцевого самоврядування в частині розподілу електроенергії потребує постійної та ефективної роботи з удосконалення норм безпеки. Зокрема, необхідно:

- відновлення роботи над законопроектом щодо внесення змін до Конституції України у частині делегування повноважень шляхом додавання конституційної основи функціонування нової системи територіальних владних структур;

- удосконалення діяльності повного районного самоврядування на різних рівнях управління шляхом зміни розподілу влади в системі районного самоврядування;

- внесення поправок до Закону про регіональне співробітництво з метою запровадження процедур участі регіональних громад в існуючих угодах про співробітництво.

Для вирішення складних завдань та забезпечення успіху процесу формування єдиної регіональної громади необхідно:

- розробка та зміна майбутнього плану формування території громади в кожному регіоні з використанням методу формування багатих територіальних громад;

- встановлення строків завершення майбутніх планів та обов'язків регіональних органів державної влади;

- законодавче рішення для здійснення деяких законодавчих повноважень провінційною радою на території, територія якої повністю або частково охоплена новоствореними об'єднаними регіональними громадами;

- розробка питань, спрямованих на вдосконалення системи державної фінансової підтримки вільних спільних регіональних громад та забезпечення стабільного джерела підтримки.

Означено територіальну основу діяльності органів місцевого самоврядування в Україні та їх вдосконалення. Було зазначено, що для прискорення процесу формування основ структури адміністративно-територіальної структури виділяють два вектори розвитку: встановлення термінів реалізації прав на добровільне об'єднання і, за фактом їх завершення, прийняття рішення про об'єднання (приєднання) громад; зацікавлення регіональні спільноти для реалізації прав на добровільне об'єднання; інтереси територіальних спільнот за допомогою сприяння включенню в процес об'єднання шляхом мотивування факторів, відмінних від простої можливості володіння сільськогосподарськими землями.

Було досліджено проблемні аспекти територіальної організації влади. В даний час реформа місцевого самоврядування повинна вирішити три основні проблеми: скорочення надмірної централізації влади, яка призводить до високого рівня корупції при низькому рівні непослідовних рішень і стратегій управління для розвитку і реалізації інтересів суспільства; вирішення проблеми слабкої матеріально-фінансової бази територіальних органів влади, яка є причинним фактором низької якості комунальних послуг; вирішення проблеми надмірної фрагментації адміністративно-територіальні одиниці, тому високий

рівень професіоналізму місцевих адміністративних працівників не гарантований.

Були запропоновані механізми для поліпшення діяльності регіональних спільнот, зокрема для припинення та зміни плану розвитку громад у кожному регіоні з використанням методології формування ефективної територіальної спільноти. встановлення термінів завершення плану розвитку та відповідальність урядів штатів за регіональний розвиток; законодавче регулювання питань, пов'язаних із здійсненням районною радою певних законодавчих повноважень на території, територія якої повністю або частково охоплена знову об'єднаними територіальними органами; розгляд можливості підвищення фінансової підтримки державою добровільних спільних територіальних органів та забезпечення стабільного джерела фінансування. підтримка.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи теоретичні та практичні розробки можна сформулювати в наступних висновках:

- сучасне місцеве самоврядування в Україні історично пододало довгий і складний шлях. Дослідники виділяють чотири головні історичні періоди формування місцевого самоврядування на території сучасної України. Перший період пов'язаний із зародженням і розвитком таких форм місцевого самоврядування слов'ян, в центрі яких знаходилися сім'я і громада. Другий період, тривав з середини XIV століття до першої половини XVII століття. Третій період тривав до 20-х років XX століття, та четвертий період, що почався в 20-х роках минулого століття, триває і досі;

- термін «територіальна організація місцевого самоврядування», що включає основні характеристики адміністративних проблем системи місцевого самоврядування: особливості просторової організації державного управління з точки зору територіального поділу влади; поєднання систем та форм організації влади та її структур; поєднання форм державного управління по відношенню до територіального поділу влади; поєднання форм державного управління по відношенню до територіального поділу влади; поєднання форм державного управління в порівнянні з територіальним поділом влади;

- областю нормативно-правової відповідності функціонування і розвитку місцевого самоврядування в Україні є регулювання багаторівневих правових актів, які можна поділити на певні групи: Конституція України, загальне законодавство, законодавство, що регулює місцеві фонди, повноваження органів та їх посадових осіб, закони, що встановлюють нормативно-правові акти, зокрема, порядок формування місцевого самоврядування та обрання голів територіальних органів, вирішальні закони щодо формування фінансових і матеріальних ресурсів органів самоврядування, порядку формування та укомплектування місцевих бюджетів, виконання видатків місцевих бюджетів тощо;

- децентралізація – це поступова передача відповідних повноважень й міжбюджетних надходжень від центральних органів органам місцевого самоврядування . Децентралізація надає важливі можливості для забезпечення автономії територіальних органів влади у вирішенні їх проблем соціального захисту населення, надання соціальних послуг та пов'язаних з ними соціальних гарантій, підвищення ролі громадян у забезпеченні економічної безпеки регіону та її впливу на процес прийняття та реалізації рішень. впровадження рішень для забезпечення економічного розвитку суспільства;

- у світі немає універсальної моделі або методології, які можна було б застосувати повністю і без змін при децентралізації влади в Україні. Децентралізовані процеси в різних країнах наявні і переваги, так і недоліки.

- законодавча реалізація децентралізації місцевого самоврядування задовольняє європейським вимогам і є міцною основою для практичної реалізації етапу реформ. Щоб децентралізація була успішною, необхідно прийняти інші правові документи, що стосуються невирішених питань децентралізації місцевого самоврядування;

- важливим елементом реформи місцевого самоврядування та територіальної будови влади в Україні нині є процес розумної територіальної побудови засад функціонування органів місцевого самоврядування та виконавчої влади шляхом проведення добровільного об'єднання територіальних органів влади. Об'єднання територіальних мас здійснюється в умовах, за яких єдина територіальна спільність не може бути іншою територіальною спільністю, що має власний представницький орган місцевого самоврядування, а територія територіальної громади, до якої вона приєднана, повинна бути невіддільною. Межі об'єднаної територіальної спільноти визначаються зовнішніми межами компетенції рад територіальних громад, до яких вони приєдналися;

- в даний час ефективно рішення відбувається швидко і вимагає вирішення юридичних та інституційних проблем, які не були вирішені в попередні роки: погіршення якості і доступності комунальних послуг через неспроможності переважної більшості місцевих органів влади для виконання своїх власних

обов'язків в тому числі делегованих; застарілі системи опалення, каналізації, водопостачання та житлового будівництва, а також небезпека техногенних катастроф в умовах обмежених фінансових ресурсів місцевих органів влади; невідповідність місцевої політики соціально-економічного розвитку реальним інтересам місцевого самоврядування тощо;

- з метою вирішення проблем та забезпечення ефективної реалізації процесу формування об'єднаних регіональних спільнот необхідно доопрацювати та змінити плани формування територій спільнот для кожного регіону на основі положень методології формування спроможних регіональних спільнот; встановити план формування територіальних спільнот; законодавство, спрямоване на вирішення питання про здійснення встановлених законом районних рад в регіонах, територія яких повністю або частково заповнена об'єднаними муніципальними утвореннями; нормування питань оптимізації структури і персоналу працівників і районних адміністрацій в регіонах, територія яких є територіальною. повністю або частково заповнені муніципалітетами, створеними разом; вивчити питання вдосконалення механізму надання державної фінансової допомоги добровільним об'єднанням територіальних органів влади та забезпечити стабільність джерел надання такої допомоги з урахуванням пропозицій та переліків заходів, наданих місцевими органами влади або територіальними органами влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону : (концепт. основи та методологія) / [В.М.Бабаєв та ін.]; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т» 2-ге вид., стер. Х.: НТУ «ХП», 2008. 315 с.
2. Амборські Д. Введення в систему місцевого управління Канади: загальний огляд / Інтернет-холдинг Олега Соскіна [Місьцеве самоврядування: досвід Канади] Взаємозв'язок правових і практичних механізмів здійснення місцевого самоврядування. Виступи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2000/11-12/20001197.html>.
3. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления [Текст] : курс лекцій / Г. В. Атаманчук. М.: Юридична література, 1997. 400 с.
4. Бабаєв В. М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти: монографія / В. М. Бабаєв. Х.: Магістр, 2004. 204 с.
5. Бакуменко В. Методологія державного управління: проблеми становлення та подальшого розвитку / В. Бакуменко, В. Князев, Ю. Сурмін // Вісник УАДУ [Текст]. 2003. №2 С. 11–27.
6. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи [Текст] : монографія / Р.В.Балабан // К.: Либідь, 2007. 112 с.
7. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні [Текст]: монографія / О. В. Батанов ; за ред. В. Ф. Погорілка. К.: Ін Юре, 2003. 511 с.
8. Батанов О. В. Місцеві вибори та муніципальні виборчі системи в зарубіжних країнах: досвід для України / О. В. Батанов // Управління сучасним містом : наук. практ. журн. Київ : ВПЦ АМУ, 2001. № 7 9. С. 89-95.
9. Береза А. В. Застосування положень західних концепцій реформування виконавчої влади у перехідних країнах / А. В. Береза // Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. 2010. Вип. 48. С. 607–613.
10. Бутко І. Деякі проблеми становлення і розвитку територіального

самоврядування в Україні // Місцеве та регіональне самоврядування в Україні. 1992. №3. С. 38–41.

11. Ванагс Э. Местное самоуправление в Латвии / Э. Ванагс, И. Вилка // Децентрализация: Эксперименты и реформы. Будапешт: OSI/LGI, 2000. С. 158–159.

12. Васильєва О. І. Організаційно-правові засади місцевих ініціатив в Україні / О.І.Васильєва // Управління сучасним містом. № 1-4/1-12 (37-40). К.: НАДУ, 2010. С. 162–165.

13. Виборчі системи для місцевих виборів: європейський досвід та українське законодавство / Лабораторія законодавчих ініціатив / [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://parlament.org.ua/index.php?action=magazine&id=9&ar_id=1374&iar_id=721&as=2.

14. Ворона П. В. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку представницької влади [Текст] : монографія / П. В. Ворона. Полтава.: РВВ ПУЕТ, 2012. 305 с.

15. Голікова Т. Інституціоналізація української територіальної громади як носія корпоративних інтересів / Т. Голікова // Економіка України. 2002. № 12. С. 43–50.

16. Голубь В. Політична участь в Україні: якісні характеристики та кількісний вимір / В. Голубь // Теорія та практика державного управління. 2012. № 4. С. 24–37.

17. Дейвінг Янг. Місцеве самоврядування у країнах Скандинавії та Балтії. Огляд. SKL International / Янг Дейвінг. 2016. 59 с.

18. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К.: НАДУ, 2014. 448 с.

19. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» - DESPRO. К.: ТОВ «Софія». 2012. 128 с.

20. Закон України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» № 2487VI від 10.07. 2010 року // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 35–36.

21. Закон України «Про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад» від 24.02.1994 року № 3996XII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3996-12>.

22. Закон України «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 14.01.1998 року № 14/98ВР. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/14/98вр>.

23. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05 .02. 2015 року № 157VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 13. с. 91.

24. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/116015>.

25. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 року № 280/97 ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1997. № 24. С.170.

26. Ігнатенко О. С. Критерії оцінки ефективності взаємодії місцевих органів влади в Україні / О. С. Ігнатенко, В. І. Дудар // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління. 2016. № 3. С. 43–47.

27. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за загальною ред. В. М. Гейця та ін.; НАН України. К., 2015. 336 с.

28. Корнієнко М. І. Муніципальне право України. Концептуальні та організаційно-правові питання: Навч. посіб. / М. І. Корнієнко К.: Алерта, 2005. 144 с.

29. Кравченко В. В. Конституційні засади місцевого самоврядування в

Україні: Навч. посіб. / В. В. Кравченко, М. В. Пітцик. К.: Арарат-Центр, 2001. 176 с.

30. Кравченко Т. А. Значення та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування в Україні: функціональний підхід / Т. А. Кравченко // Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. 1. С. 159–164.

31. Куйбіда В. С. Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування : [Текст] : монографія / В. С. Куйбіда. К.: Вид-во МАУП, 2004. 432 с.

32. Лабораторія законодавчих ініціатив / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://parlament.org.ua/>.

33. Лациба М. В. Як територіальна громада може впливати на вирішення питань місцевого значення / М. В. Лациба, В. В. Бондаренко К.: [Український незалежний центр політичних досліджень], 2007. 108 с.

34. Любченко П. Конституційне регулювання статусу громад: порівняльний аналіз / П. Любченко // Вісник Академії правових наук України. 2005. № 2. С. 83–91.

35. Місцеве самоврядування // Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редколегія: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та інші. К. : «Українська енциклопедія», 1998.

36. Місцеве самоврядування в Україні в умовах становлення правової держави : монографія / за ред. Ю. М. Тодики і В. А. Шумілкіна. Х. : Одиссей, 2004. 392 с.

37. Місцеве самоврядування в Україні. Загальні збори громадян. Місцеві ініціативи. Громадські слухання: 36 типових місц. нормат. актів / А. Ткачук, В. Прошко, Ю. Ганущак, М. Гументик. К.: [Ін т громад. сусп ва], 2001. 44 с.

38. Надолішній П. І. Концепція демократичного урядування: сутність і проблеми формування та реалії / П. І. Надолішній // Актуальні проблеми державного управління [Текст] : зб. наук. пр. Вип. 2 (30). Одеса : ОРІДУ НАДУ,

2007. С.46–55.

39. Наказ Міністерства економіки та питань європейської інтеграції України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку» № 224 від 29.07.2002 р.

40. Наукові дослідження в галузі державного управління. Навч. посіб. (з грифом МОН України) / Авт.-упоряд.: В.М. Вакуленко, С.В. Майборода, Т.В. Мотренко та ін. К.: НАДУ, 2008. 224 с.

41. Положення про державну реєстрацію статутів територіальних громад: Постанова Кабінет Міністрів України Про затвердження Положення про державну реєстрацію статутів територіальних громад від 27 липня 1998 р. № 1150 // Офіційний вісник України від 13.08.1998 р., № 30, стор. 66, код акту 5778/1998.

42. Попок А. А. Інноваційна діяльність в органі публічної влади: системний підхід / А. А. Попок, С. А. Попов // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. 2017. № 2. С. 12-19.

43. Самоврядування та самоорганізація територіальних громад : матеріали наук.-прак. конф. Львів, 24-25 червня 1999 р. / [редкол.: Б. Ковальчук, Б. Вовк, П. Гураль та ін.]. Львів : Добročинний громадський фонд ім. Князя Осмомисла, 1999. 208 с.

44. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад : інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров, Є. І. Бородін, Н. Т. Гончарук [та ін.]; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с.

ДОДАТКИ